

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant Marta Brzezińska

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego prokuratora Marka Suchockiego oraz obrońcy obwinionej adw. M. B.

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 30 marca 2023 r. w sprawie obwinionej X.Y. - prokurator Prokuratury Rejonowej w W., po rozpoznaniu odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wniesionego na niekorzyść od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 30 sierpnia 2022 r., sygn. akt [...]

I. zaskarżone orzeczenie utrzymać w mocy;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 4 lipca 2022 r. do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wpłynął wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora

Generalnego dla [...] okręgu regionalnego o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej prokurator Prokuratury Rejonowej w W. X.Y. obwinionej o to, że w dniu 13 lipca 2020 r. w W. odmówiła wykonania pisemnego polecenia przełożonego Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 29 czerwca 2020 r. o sygn. [...], zobowiązującego ją do złożenia pisemnego oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu - ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa, a także o funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej - ze wskazaniem nazwy i siedziby fundacji oraz okresu pełnienia funkcji, który to obowiązek wynikał z treści art. 103a § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw" (Dz.U.2020.190), tj. o czyn z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (dalej powoływana jako ustawa Prawo o prokuraturze).

Orzeczeniem z 30 sierpnia 2022 r., wydanym w sprawie o sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uniewinnił prokurator Prokuratury Rejonowej w W. - X.Y. od popełnienia zarzuczonego jej deliktu dyscyplinarnego, a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Odwołanie od tego orzeczenia wniósł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, który zaskarżył je w całości na niekorzyść obwinionej, podnosząc następujące zarzuty:

1. obrazę przepisów prawa materialnego:

a) art. 7 § 2 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 130a § 1 i 4 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2020.190) poprzez uznanie, że wydanie polecenia po upływie ustawowego terminu do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 103a Prawa o prokuraturze, tj. po dniu 16.03.2020 r. obarczone było wadą uniemożliwiającą jego wykonanie, w sytuacji gdy oświadczenia w zakresie obejmującym okoliczności

wskazane w art. 103a § 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo o prokuraturze mogą być składane przez prokuratora wielokrotnie;

b) art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 16.09.1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U.2020.537 t.j., z późn. zm.) w zw. z art. 130 ustawy Prawo o prokuraturze, polegającą na zastosowaniu tego przepisu, podczas gdy odmowa wykonania pisemnego polecenia przełożonego Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 29.06.2020 r. przez obwinioną X.Y. nie stanowiła zastrzeżeń obwinionej przedstawionych przełożonemu w związku z poleceniem służbowym wobec przekonania obwinionej, iż jest ono niezgodne z prawem, godzi w interes społeczny lub zawiera znamiona pomyłki.

2. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegającą na dowolnej ocenie dowodu w postaci pisma obwinionej X.Y. z dnia 13.07.2020 r. poprzez wyprowadzenie wniosku, iż zawiera ono zastrzeżenie, iż złożenie przez obwinioną oświadczenia, o którym mowa w art. 103a ustawy Prawo o prokuraturze z uchybieniem ustawowego terminu do jego złożenia powoduje niemożność wykonania polecenia przez obwinioną, podczas gdy z treści pisma obwinionej z dnia 13.07.2020 r. takiego wniosku nie da się wyprowadzić, co w konsekwencji doprowadziło do uniewinnienia obwinionej X.Y. od popełnienia zarzucanego jej deliktu dyscyplinarnego, podczas gdy ocena materiału dowodowego, w tym pisma obwinionej z dnia 13.07.2020 r. prowadzi do stwierdzenia, że obwiniona X.Y. wyczerpała znamiona zarzucanego jej deliktu dyscyplinarnego.

Formułując powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie obwinionej za winną popełnienia zarzucanego jej deliktu dyscyplinarnego i wymierzenie obwinionej prokurator kary dyscyplinarnej nagany.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, wobec niezasadności podniesionych w nim zarzutów, nie mogło doprowadzić do wydania orzeczenia o charakterze reformatoryjnym.

Przypomnieć na wstępie należy, iż w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów obowiązuje zasada skargowości, która wyznacza podmiotowe i przedmiotowe granice rozpoznania sprawy. Ich podstawowym wyznacznikiem nie jest natomiast opis czynu zawarty we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej czy też przyjęta w powyższym kwalifikacja prawna (gdyż powyższe stanowią niejako jedynie „propozycję” uprawnionego do wystąpienia ze wspomnianym wnioskiem, które mogą być poddawane modyfikacjom przez sąd), lecz czyn rozumiany jako zdarzenie w ujęciu historycznym.

Za wyjściem poza granice wniosku uznać tym samym należy „przypisanie znamion czynu innego niż rozpatrywane zdarzenie historyczne, a zatem np. ustalenie, że oskarżony działał w innym miejscu i czasie, atakując inne dobro prawne czy działając na szkodę innego pokrzywdzonego” (zob. M. Kurowski [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, 2022, art. 14). Powyższe zostaną natomiast utrzymane, gdy „sąd rozstrzygając w wyroku pozostał na płaszczyźnie tożsamego zdarzenia historycznego, które stanowiło przedmiot skargi” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 października 2020 r., V KK 358/19).

Granice rozpoznawanego czynu wyznaczone są zatem jego tożsamością, tj. konkretnym zachowaniem określonej osoby. Jeżeli natomiast w toku rozprawy dyscyplinarnej ujawni się inne przewinienie dyscyplinarne (oprócz objętego wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej) sąd dyscyplinarny może rozstrzygać w tym zakresie jedynie po uzyskaniu zgody rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy, natomiast w sytuacji jej braku rzecznik dyscyplinarny prowadzi w tym zakresie odrębne postępowanie dyscyplinarne.

Mając w polu widzenia uprzednie rozważania zdarzeniem historycznym, określającym granice rozpoznania niniejszej sprawy, jest wyrażone przez obwinioną w kierowanym do Prokuratora Okręgowego w S. piśmie z dnia 13 lipca 2020 r.

stanowisko odnoszące się do pisemnego polecenia przełożonego Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 29 czerwca 2020 r., sygn. [...], zobowiązującego ją do złożenia pisemnego oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu - ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa, a także o funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej - ze wskazaniem nazwy i siedziby fundacji oraz okresu pełnienia funkcji, który to obowiązek wynikał z treści art. 103a § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze. Mocą art. 6 ustawy z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 190) do ustawy Prawo o prokuraturze dodano bowiem art. 103a, który ze skutkiem od 14 lutego 2020 r. nałożył na prokuratorów obowiązek złożenia pisemnego oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, partii politycznej i funkcji pełnionej w zarządzie fundacji do dnia 16 marca 2020 r., tj. w terminie 30 dni od daty wejścia w życie ustawy.

W odpowiedzi na wprowadzony przez ustawodawcę obowiązek prokurator X.Y. w dniu 11 marca 2020 r. złożyła w Prokuraturze Okręgowej w S. oświadczenie, w którym wskazała, że nie należy ona i nie należała do partii politycznej oraz nie brała udziału w żadnej działalności politycznej, a tym samym czyni zadość wymogom określonym w art. 97 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze. W treści złożonego oświadczenia wskazała nadto, iż nałożony na nią w trybie art. 103 a § 1 ustawy Prawo o prokuraturze obowiązek złożenia oświadczenia jest sprzeczny w jej ocenie z prawem do ochrony życia prywatnego i rodzinnego i narusza wolność wyznania, wolność gromadzenia się i stowarzyszania. Podniosła również, że zgodnie z treścią przyrzeczenia zobowiązana jest stać na straży praworządności, a powołany przepis w jej ocenie narusza prawa obywatelskie, których granic zobowiązała się strzec, przy czym brak jej sprzeciwu mógłby doprowadzić do pozbawienia obywateli gwarancji ich praw (oświadczenie, k. 7 akt [...]).

Następnie, pismem z dnia 13 marca 2020 r., sygn. akt [...] Prokurator Okręgowy w S. przesłał przekazany w dniu 26 lutego 2020 r. za pismem o sygn. [...] przez Dyrektora Biura Prezydialnego Prokuratury Krajowej wzór oświadczenia, który

należało wypełnić celem realizacji obowiązku wynikającego z art. 103 a § 1 pkt 1-3 ustawy Prawo o prokuraturze (k. 8 akt [...]).

Obwiniona prokurator, wykonując powyższe polecenie, pod przesłanym przez Prokuratora Okręgowego w S. wzorem oświadczenia w dniu 16 marca 2020 r. umieściła wpis o treści „podtrzymuję swoje oświadczenie z dnia 9 marca 2020 r. Dodaję, że stosuję się do wymagań określonych w art. 97 § 3 Prawo o prokuraturze” (k. 9-10 akt [...]).

Prokurator Regionalny w Lublinie w piśmie z 17 marca 2020 r., sygn. akt [...], stwierdził, że złożone przez X.Y. oświadczenie z dnia 9 marca 2020 r. nie może zostać uznane za zrealizowanie obowiązku, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (k. 11 akt [...]).

W dniu 6 kwietnia 2020 r. sygn. [...] Prokurator Okręgowy w S. na podstawie art. 149 § 1 w zw. z art. 137 § 1 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze wymierzył prokurator X.Y. karę porządkową upomnienia za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, polegające na zaniechaniu zrealizowania obowiązku, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych ustaw w zw. z art. 103a § 1 ustawy Prawo o prokuraturze.

Obwiniona prokurator X.Y. pismem z dnia 10 kwietnia 2020 r., skierowanym do Prokuratora Okręgowego w S., odniosła się do wymierzonej jej kary porządkowej upomnienia wskazując, że nie sprzeciwia się jego decyzji. Wskazała jednocześnie, że w jej ocenie wymierzenie jej kary porządkowej jest bezpodstawne, albowiem Prokuratorowi Okręgowemu nie przysługuje prawo do weryfikacji treści oświadczenia (k. 16-17 akt [...]).

W dniu 18 czerwca 2020 r. Prokurator Regionalny w Lublinie pismem o sygn. [...] skierowanym do Prokuratora Okręgowego w S. zakwestionował prawidłowość zastosowanej kary porządkowej upomnienia, podkreślając, że nie określono w decyzji czasu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, jak również uznanie, że zachowanie prokurator X.Y. stanowiło rażącą i oczywistą obrazę przepisów prawa.

Jednocześnie zwrócono się do Prokuratora Okręgowego w S. o podjęcie stosownych działań zmierzających do wyegzekwowania od prokurator X.Y. obowiązku złożenia oświadczenia, a w przypadku ponownego jego zignorowania o rozważenie sformułowania wniosku, o jakim mowa w art. 154 § 1 ustawy - Prawo o prokuraturze (k. 20-21 akt [...]).

W niniejszej sprawie zasadnicze znaczenie ma pismo Prokuratora Okręgowego w S. z 29 czerwca 2020 r., w którym to drogą służbową polecono prokurator X.Y. prawidłowe zrealizowanie obowiązku, o jakim mowa w art. 9 ust 1 ustawy z dnia 20.12.2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a § 1 ustawy - Prawo o prokuraturze, poprzez sporządzenie, a następnie w terminie 14 dni od otrzymania pisma, złożenie w Prokuraturze Okręgowej pisemnego oświadczenia zgodnego z treścią art. 103a § 1 ustawy - Prawo o prokuraturze (k. 22 akt [...]).

Powyższe zobowiązanie doręczono obwinionej w dniu 1 lipca 2020 r. (k. 23 akt [...]), a zatem termin na jego wykonanie upływał z dniem 15 lipca 2020 r. Pismem z dnia 13 lipca 2020 r. obwiniona wskazała natomiast, iż stosowne oświadczenie w trybie art. 103 a ustawy Prawo o prokuraturze złożyła w dniu 9 marca 2020 r. i zostało ono przekazane Prokuratorowi Okręgowemu w S. w dniu 15 lipca 2020 r. (k. 29,30-31 akt [...]).

W niniejszej sprawie kluczowe jest ustalenie, że we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, objęto oceną prawną - w sposób niewłaściwy, zachowanie obwinionej prokurator X.Y., sprowadzające się tylko do dnia 13 lipca 2020 r. Tymczasem zarówno w tej dacie, jak i po niej, aż do dnia 15 lipca 2020 r., obwiniona mogła wykonać wydane jej przez Prokuratora Okręgowego w S. polecenie.

Ponadto nie można uznać, że w piśmie z 13 lipca 2020 r. obwiniona prokurator zawarła oświadczenie o odmowie zrealizowania obowiązku nałożonego art. 103a § 1 u.p., skoro obowiązek ten zrealizowała oświadczeniem z 9 marca 2020 r., potrzymanym następnie w pismach z 16 marca 2020 r. i 13 lipca 2020 r. Dla spełnienia ustawowego obowiązku nie było konieczne posługiwanie się przez

obwinioną wzorem oświadczenia, gdyż znaczenie ma jego treść a ona odpowiadała dyspozycji art. 103a § 1 u.p.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że X.Y. w dniu 11 marca 2020 r. złożyła w Prokuraturze Okręgowej w S. oświadczenie opatrzone datą 9 marca 2020 r., w którym wskazała, że nie należy ona i nie należała do partii politycznej oraz nie brała udziału w żadnej działalności politycznej, a tym samym czyni zadość wymogom określonym w art. 97 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze.

Nie ulega zatem wątpliwości, że pismem z 9 marca 2020 r., w terminie 30 dni od daty wejścia w życie ustawy, obwiniona złożyła oświadczenie, wymagane z mocy art. 103a § 1 u.p., zgodnie z którym prokurator jest obowiązany do złożenia pisemnego oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu; funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej; członkostwie w partii politycznej przed powołaniem na stanowisko prokuratora, a także w okresie sprawowania urzędu przed dniem 29 grudnia 1989 r.

Obwiniona w oświadczeniu z 9 marca 2020 r. podtrzymanym następnie oświadczeniem z 16 marca 2020 r., wyraziła powody, dla których nie zgadzała się z wprowadzonym obowiązkiem ustawowym. Swoje pierwotne oświadczenie podtrzymała również pismem z dnia 13 lipca 2020 r. Skoro stan faktyczny od 9 marca 2020 r. nie uległ zmianie i był każdorazowo podtrzymywany przez obwinioną, uznać należało, że obowiązek ustawowy wypełniła.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie. Zgodnie natomiast z treścią art. 436 k.p.k. ograniczył rozpoznanie wywiedzionego odwołania tylko do powyższej kwestii, gdyż rozpoznanie w tym zakresie stanowiło wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych zarzutów jawi się wobec tego jako bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł stosownie do treści przepisu art. 166 ustawy Prawo o prokuraturze, obciążając nimi Skarb Państwa.

[SOP]

[a]